

Dům čp. 8 v Borotíně.

R. CIKHART:

RENEŠANČNÍ KACHLE Z BOROTÍNA.

(Se 4 obrázky.)

„V krajině pěkné, mezi samými vrchy a lesy mezi Tábořem a Sedlcem leží městečko Borotín, velmi stará osada, ale na ten čas beze všech starožitných památek“ . . . Těmi slovy začíná A. Sedláček v monumentálním svém díle popis Borotína. A žel, slova ta platí v plném rozsahu. Třeba osada svým původem sáhá aspoň do 12. století a již plných 600 let honosí se svým právem městským, nemá mimo několik empírových širokých štítů s různými ozdobami (vásou, psíkem, kachnou, koulí) a gotických kružeb v kostelíku ze 14. stol. ničeho, čím by k dnešnímu návštěvníku mluvila jeho minulost, nepočítáme-li sem ovšem zříceniny stejnojmenného hradu, asi $\frac{1}{4}$ hod. cesty odtud vzdálené.

Příčinou toho jsou hlavně časté požáry, jež téměř každoročně měnily ráz městečka a ničily vše, co uchovalo se ze starších dob. Neušetřily ani jedné matriční knihy, jejíž ztráta jest pro budoucnost nenahraditelná.

Za vyličených okolností milým překvapením byl nález renesančních zdobených kachlů, učiněný v červnu 1932 přímo v náměstí (v „Rynku“, jak se zde říká). Tehda p. Jaroslav Fara upravoval vjezd do dvora svého hospodářství, jehož stavení (čp. 8, viz obr. 1) náleží k nejstarším na

Kachel z Borotina (sv. Jan).

Kachel z Borotina (sv. Matouš).

náměstí. Vpravo, před lavičkou pod okny umístěnou, našel roztlučené kachle, jež s ostatními drobnějšími úlomky, pohromadě s nimi uloženými, ukazovaly, že tu byla v zemi zahrabána celá kamna. Nález prostřednictvím pisatele těchto řádků získán byl pro museum města Tábora, v němž je uložen ve druhé místnosti „Žižkovy síně“.

Výzdoba kachlů ukazuje na dobu renesanční a stáří jejich lze odhadnouti přibližně do druhé poloviny 16. století.

Kachel z Borotína.

Předpokládáme-li, že v obyčejném domě v městečku, jehož obyvatelé byli napořád drobní řemeslníci a zemědělci, kteří dosti těžko hájili svého živobytí na zdejší „pískaté radlině“ a „plužině“, sotva lze podobných kamen hledati, jsme v rozpacích, jak se sem kachle dostaly. Zajisté stalo se tak při rumování po nějakém požáru a následující po něm přestavbě. Nebyla-li však kamna přímo z dotčeného stavení, pak nevím jiného vhodného původního domova jejich, než snad bývalý panský dům (čp. 1, viz vyobr. v Jihoč. sbor. hist. II, 55), jen o několik domů výše v témže pořadí stojící. Dům ten vystavěn byl okolo r. 1542, dostal se již r. 1548 v majetek známého mecenáše humanistické literatury, pana

Jana staršího Hodějovského z Hodějova, ale již r. 1552 byl od něho prodán Lobkovicům.

Figurální výzdoba kachlů jest dosti zajímavá. Při čtyřech postavách, jež bylo možno z úlomků kachlů sestaviti, soudilo se především na čtyři evangelisty, avšak jedna z postav (obr. 2), v níž domníváme se viděti evangelistu Jana, se opakuje, takže máme vlastně osoby jen tři a čtvrtý evangelista by úplně vypadl. Druhá postava (obr. 3) mohla by nanejvýš představovati sv. Matouše s měšcem v ruce (byl původně celníkem), ač, přiznávám, záhadná věc v jeho ruce měšci pramálo se podobá. Soudil jsem původně spíše na oplatnici, ježto věc je miskovitě prohloubená, měšec pak by měl býti naopak vydutý. Třetí osoba (obr. 4) zůstává zatím nevysvětlena. V ruce třímá rukojeť meče. Všecky postavy mají kolem hlavy gloriolu.

Vidíme-li tedy ve zmíněných postavách evangelisty anebo aspoň katolické světce (zdůrazňování kalicha opakováním první figury necháváme ovšem nepovšimnuto), podporovalo by to jen domněnku o původu kamen z majetku katolíka Jana Hodějovského nebo přísně katolických Lobkoviců, ježto jinak celé městečko až do doby pobělohorské hlásilo se k vyznání českobratrskému. Poslední duchovní správce tohoto vyznání odešel odtud r. 1612.

Podáváje zprávu o tomto zajímavém nálezu, lituji, že — přes úsilivnou snahu ředitele táborského musea p. dr. Frant. Kroupy — nepodařilo se zatím do jeho určení vnésti více světla. Proto také přítomné řádky nečiní většího nároku, než obvyklý textový doprovod k reprodukci fotogr. snímků nálezů.
